

Naslov: Lutkovna predstava Nekje drugje

Avtor: Anja Radaljajc

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: RECENZIJA

Površina/Trajanje: 203,82

Naklada: 35.475,00

Gesla: LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

OCENJUJEMO

Lutkovna predstava

Nekje drugje

Lutkovno gledališče Ljubljana

★★★★★

Deklica, ki jo učiteljica v državi, kamor je pribežala kot vojna begunka, kliče »Mina«, ker si ob izgovarjanju njenega imena »lomi jezik« (učiteljičina nestrpnost, ki se kaže v tem odnosu in poskusu asimilacije, popolne politizacije imena, v predstavi ni zadovoljivo preprišana), je v domačem okolju doživela vojno – in to izkušnjo skuša predstava skozi njene (otroške) oči prenesti gledalcu.

Asja Kahrmanović Babnik, igralka in animatorica, ki odigra vlogo »Mine«, vodi zgodbo s pomočjo tako imenovane stop motion animacije v tehniki preproste risbe s kredo na tablo (avtorja sta Matija

Medved in Lea Vučko). Skozi učinkovito, asociativno polno, estetsko izpiljeno risbo se tako vzpostavlja dogajanje, pripoved o individualni izkušnji »neke« vojne. Risba s kredo deluje po mešanem principu: izhodišče prizora zastavi igralka, nato pa njeno izhodiščno risbo (npr. črte, ki naznačujejo stopnice, ki vodijo v blokovske kleti) prevzame projicirana animacija, ki risbo oživi – tehnika daje vtis, da igralka oživlja narisane like. Obenem igralka manipulira s tablo, na katero je projicirana animacija: zmóči jo z gobo, posuje s krednim prahom, jo obrača in stresa, da prikaže majanje zgradbe ob bombardiranju, ipd. V nekem smislu smo priča »učni uri« – zgodba ima tudi okvir, dogaja se v učilnici, v kateri »Mina« čaka na začetek pouka v državi, v katero sta se zatekli z materjo –, ki po eni strani uporabi klasične pristope (frontalna razlaga, risanje/pisanje s

kredo na tablo ipd.), po drugi strani pa te akcije mehča z naštetimi inovativnimi pristopi. S tem postane »Mina« obenem »učiteljica«, ki poduči gledalca o življenju v vojni, obenem pa se ohranjata njena otroškost in moč domišljije, kar v nekem smislu sugerira, da ima prvoosebna izkušnja pripovedno moč, ki je na primer distancirano poročanje nima.

A prav zato je bistveno, kako zastavimo to prvoosebno izkušnjo. Po eni strani skuša predstava pokazati, da so ljudje, ki se znajdejo v primežu vojne, »na las podobni nam«, po drugi pa – in to naj bi bilo bistveno – skuša prikazati osebno, travmatično izkustvo vojne. Prvo se morda v nekem kontekstu lahko zdi nekoliko problematično, ker vsaj na neki ravni zanika kulturno raznovrstnost, s čimer v nekem smislu že izvaja kulturno asimilacijo, a je po drugi strani seveda

dobrodošlo, kolikor se obrača k običnim mestom človekovega bivanja: življenje v družini, želja po igri, izobraževanje ipd. Zdi se, da skuša predstava v tem smislu odgovarjati na trenutne vznike nacionalizma ter zastraševanje z »nevarnostjo beguncev«. Slikanju te »normalnosti« je tako odmerjen dober del predstave, vojna pa kakor da je potisnjena v ozadje in predstavljena s pretirano previdnostjo ter neiskrenostjo.

V vojni, v kateri se je znašla »Mina«, ni trupel mrtvih sorodnikov, prijateljev, sosedov, ni poškodovancev, manka zdravniške pomoči, lakote, strahu, neizbežnosti, ujetosti, odrezanosti od sveta. Izvemo sicer, da je moral »Minin« oče v vojsko, da so stavbe v njeni četrti porušene (šola, trgovina, slaščičarna), a vse skupaj se zdi kot nekakšna igra; »Mina« se med bombardiranjem celo odpravi ven, »da bi zaščitila park,

v katerem se je igrala«, posledica česar je, da njen ljubljani pes umre v bombnem napadu, tako rekoč »po njeni krivdi«. »Mina« in njena mama se kmalu zatem usedeta v avto in preprosto odpeljeta v drugo državo. Tako preprosto je. Ne najdeta se med begunci, ki bežijo v Evropo, ne naletita na bodočo žico, nista nastanjeni v azilnem domu, ne ostaneta v nevarnosti in negotovosti. »Mina« ne izraža travme, ni niti umaknjena vase, niti plaha ali agresivna. Zdi se, da ostane nezaznamovana, »navadna punčka«, da le ohranja to »običajnost«, kot da je travmatičnost izkustva vojne nekaj, kar je treba zakriti.

Zdi se, da poskus prikaza »normalnosti« in previdnosti, da ne bi povedali »preveč strašnih reči«, v *Nekje drugje* preprosto zakrijejo izkušnjo vojne, zaradi česar je pod vprašajem tudi namen oziroma cilj te predstave. **ANJA RADALJAJC**